

Juho-Heikki Iso-Oja

SÄHKÖINEN KULUNVALVONTA RAKENNUSTYÖMAALLE

SÄHKÖINEN KULUNVALVONTA RAKENNUSTYÖMAALLE

Juho-Heikki Iso-Oja
Opinnäytetyö
Syksy 2014
Rakennusalan työnjohdon koulutusohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Rakennusalan työnjohdon koulutusohjelma, talonrakennus

Tekijä(t): Juho-Heikki Iso-Oja
Opinnäytetyön nimi: Sähköinen kulunvalvonta rakennustyömaalle
Työn ohjaaja(t): Martti Hekkanen
Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Syksy 2014
Sivumäärä: 21 + 3 liitettä

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, mikä on sähköinen kulunvalvonta ja paljonko kustannuksia se aiheuttaa rakennusliikkeelle. Työssä selvitettiin, miten sähköistä kulunvalvontaa käytetään ja ketkä ovat velvollisia käyttämään sitä. Lisäksi opinnäytetyössä vertailtiin manuaalista ja sähköistä kulunvalvontajärjestelmää.

Sähköisen kulunvalvonnan kustannuksia varten opinnäytetyötä tehtäessä seurattiin Rakennusliike Nivat&Forssin työmenekkejä ja muita kuluja sähköistä kulunvalvontaa käyttöön otettaessa. Kustannuksia laskettaessa otettiin huomioon työntekijöiden opetteleminen, miten sähköistä kulunvalvontaa käytetään.

Tuloksena huomattiin, että kustannukset supistuvat puoleen, kun työntekijöiden tiedot oli kirjattu järjestelmään. Uudessa järjestelmässä huomattiin huomattavat edut verrattuna vanhaan manuaaliseen kulunvalvontaan. Uudessa järjestelmässä sekä työmaalla, että toimistolla työt helpottuvat ajan myötä.

Asiasanat: sähköinen kulunvalvonta, valtti-kortti, manuaalinen kulunvalvonta

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	1
SISÄLLYS	2
1 JOHDANTO	3
2 KUUKAUSITTAINEN ILMOITUSVELVOLLISUUS TYÖNTEKIJÖIDEN TIEDOISTA	4
2.1 Yrityksen tiedonantovelvollisuus	7
2.2 Tiedonantovelvollisuuden ulkopuoliset työt	7
3 SÄHKÖINEN KULUNVALVONTA	10
3.1 Kulkulupaluettelo	10
3.2 Veronumero ja veronumerorekisteri	11
3.3 Kulunvalvonta käytännössä	12
3.4 Kulunvalvonnan vaatima työaika ja kustannukset	16
3.5 Sähköisen kulunvalvonnan edut	20
4 POHDINTA	21
LÄHTEET	22
LIITTEET	24
Liite 1 Verohallinnon päätös rakentamiseen liittyvästä tiedonantovelvollisuudesta	
Liite 2 Verohallinnon päätös rakentamiseen liittyvästä tiedonantovelvollisuudesta	

1 JOHDANTO

Harmaan talouden haitat ovat lisääntyneet erityisesti rakennusosalalla muun muassa Viranomaisyhteistyön kehittämisprojekti, Virken selvityksen ja eduskunnan tarkastusvaliokunnan teettämän tutkimuksen mukaan. Rakennustoiminnassa maksettavien arvonlisäverojen laskennallisen vajauksen arviotiin vuonna 2008 olevan runsaat 260 miljoonaa euroa ja alan kotimaisen harmaan työvoiman määrän noin 9000 henkilötyövuotta, jota vastaava salattujen työtulojen määrä oli 360 miljoonaa euroa. Ulkomaisen työvoiman osuuden arviotiin olevan samana vuonna noin 30 000 henkilöä ja noin 15 % talonrakennusalan koko työvoimasta. (1, s. 13.)

Noin puolet ulkomaisesta työvoimasta ei maksa veroja Suomeen. Osa tästä verottomuudesta johtuu laista ja verosopimuksista ja osa siitä, että Verohallinnolla ei ole keinoja käytännössä valvoa Suomessa toimivia ulkomaisia aliura-koitsijoita ja heidän työntekijöitään. (1, s. 13.)

Tässä opinnäytetyössä esitellään rakennustyömaille tullutta kulunvalvontaa ja siitä aiheutuvia kustannuksia yritykselle. Kulunvalvonta on perustettu työmaille, jotta harmaata taloutta voitaisiin kitkeä paremmin ja työmaalla työskenteleviä ei tarvitsisi manuaalisesti kirjata ylös, vaan se onnistuu sähköisesti, jolloin työturvallisuuden valvonta helpottuu. toimiston tietokoneelle, jolloin mestarin ei tarvitse erikseen ilmoittaa paikallaolijoista. Myös tilaajan tulee ilmoittaa kuukausittain Verohallinnolle tarpeelliset yhteystiedot niistä yrityksistä, jotka suorittavat tilaajalle arvonlisäverolaisissa tarkoitettua rakentamispalvelua.

Työntekijän tullessa työmaalle hän leimaa itsensä kortinlukulaitteella sisään, jolloin tieto työntekijän olostä työmaalla rekisteröityy automaattisesti tietokoneelle. Työntekijöiden tiedot rekisteröityvät myös toimiston tietokoneelle, jolloin mestarin ei tarvitse erikseen ilmoittaa paikallaolijoista

2 KUUKAUSITTAINEN ILMOITUSVELVOLLISUUS TYÖNTEKIJÖIDEN TIEDOISTA

Työntekijälle annetaan Valtti-kortti (kuva 1), joka on ostettu veronumero.fi palvelusta tai yrityksen täytyy ostaa avaimenperätunniste (kuva 2), johon on kirjattu tiedot työntekijästä (syntymäaika, veronumero ja nimi). Avaimenperätunniste toimii vain työmaalla, jolle se on tehty, mutta valtti-kortti toimii joka työmaalla urakoitsijasta ja rakennuttajasta riippumatta.

Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan harmaan talouden haitat ovat lisääntyneet rakennusosalalla muun muassa Virken selvityksen ja eduskunnan tarkastusvaliokunnan teettämän tutkimuksen mukaan. Vuonna 2008 rakennustoiminnassa maksettavien arvonlisäverojen laskennallisen vajauksen arvioitiin olevan reilut 260 miljoonaa euroa ja kotimaisen harmaan työvoiman määrän olevan noin 9000 henkilötyövuotta, jota vastaava salattujen työtulojen määrä oli 360 miljoonaa euroa. Ulkomaisen työvoiman osuuden arviottiin olevan samana vuonna noin 30 000 henkilöä ja noin 15% talonrakennusalan koko työvoimasta. (1, s. 13.)

Noin puolet ulkomaisesta työvoimasta on harmaata työvoimaa. Osa tästä verotomuudesta johtuu verosopimuksista ja laista ja osa siitä, että verohallinnolla ei ole keinoja valvoa Suomessa toimivia ulkomaisia aliurakoitsijoita. (1, s. 13.)

KUVA 1. Valtti-kortti (2)

Valtti-kortti on käytännöllisempi ratkaisu rakennustyömaalle kuin avaimenperätunniste, koska se käy jokaiselle työmaalle. Lain tultua voimaan heinäkuussa 2014 oli Valtti-kortteja lähes mahdoton saada heti työntekijöille, jolloin avaimenperätunniste (kuva 2) oli hyvä väliaikainen ratkaisu kulunvalvontaan.

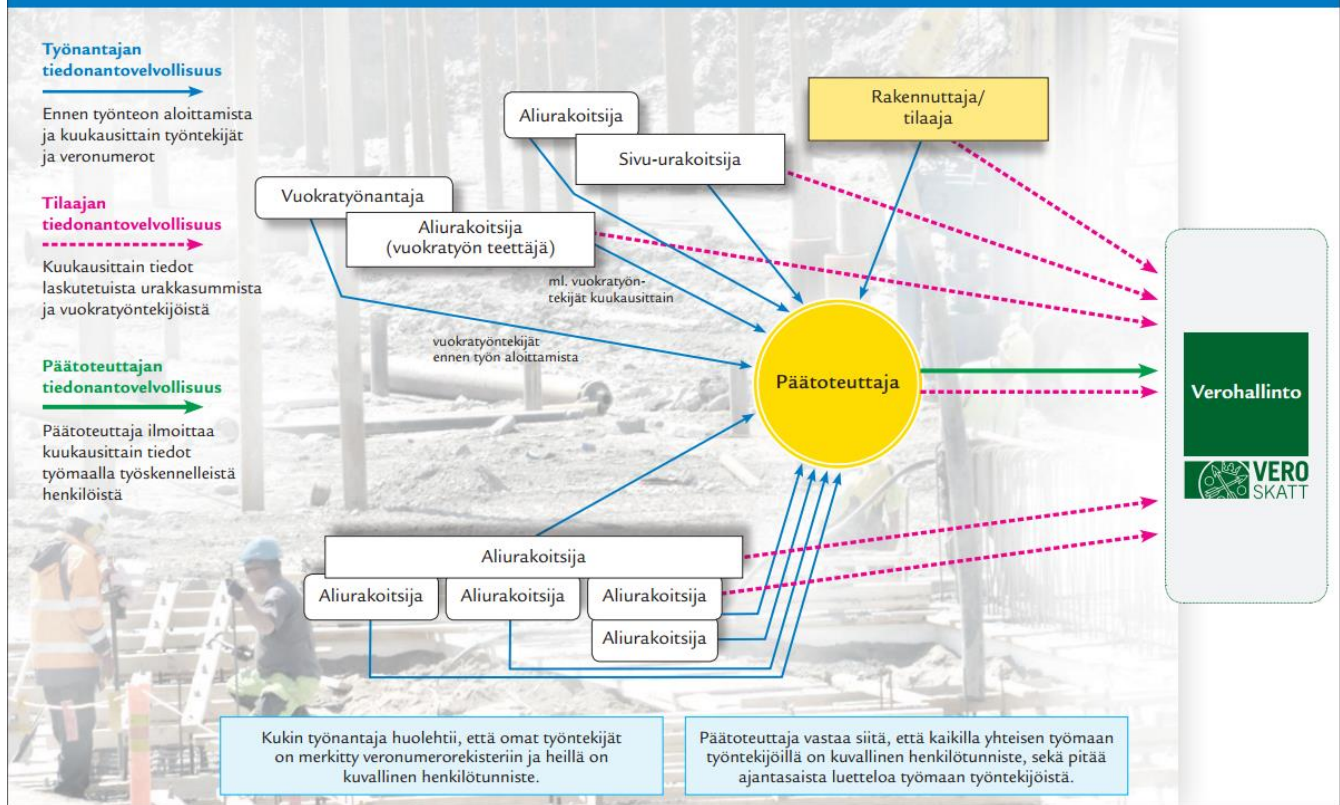

KUVA 2. Avaimenperätunniste (3)

Työntekijätietoja koskeva ilmoittamisvelvollisuus on Verohallinnon esiselvityksessä kaavailtu asetettavaksi yhteisen rakennustyömaan päätoteuttajalle. Tämä onkin luonteva ja tarkoituksenmukainen ratkaisu. (1, s. 14.)

Yhteisellä työmaalla toimivan päätoteuttajan nimeää rakennuttaja. Mikäli päätoteuttajaa ei ole nimetty, toimii rakennuttaja päätoteuttajana. Päätoteuttajalle turvataan esimerkiksi sopimusteitse riittävät toimivaltuudet selviytyä tehtävästään. (1, s. 15.)

Kuvassa 3 on esitetty tiedonantovelvollisuuksista eri toimijoiden välillä. Käytännössä kaikki ovat ilmoitusvelvollisia Verohallinnolle, mutta myös päätoteuttajalle. Työnantajan tiedonantovelvollisuus on ilmoittaa ennen työnteon aloittamista ja kuukausittain työntekijät ja veronumerot. Tilaaja ilmoittaa kuukausittain tiedot laskutetuista urakkasummista ja vuokratyöntekijöistä. Päätoteuttaja ilmoittaa kuukausittain tiedot työmaalla työskennelleistä.

KUVA 3. Tiedonantovelvollisuudet yhteisellä rakennustyömaalla (4, s. 7)

2.1 Yrityksen tiedonantovelvollisuus

Verotusmenettelylain 15 c §:n mukaan urakkatietojen tiedonantovelvollisuus koskee arvonlisäverolaissa kerrottuja rakentamispalveluja (liite 1). Arvonlisäverolain (1501/1993) 31.3 §:n 1 kohdan mukaan rakentamispalveluja ovat kiinteistöön kohdistuvat rakennus- ja korjaustyöt sekä työn yhteydessä asennetun tavaran luovuttaminen. Tiedonantovelvollisuus koskee myös rakennustelineiden pystytys- ja purkutöitä sekä työvoiman vuokrausta rakentamista tai rakennustelineiden pystytys- ja purkutyötä varten, vaikka nämä eivät ole arvonlisäverolain mukaan rakentamispalveluja.

2.2 Tiedonantovelvollisuuden ulkopuoliset työt

Erillinen suunnittelu ja valvonta

Tiedonantovelvollisuus ei koske työhön liittyvää suunnittelua, valvontaa ja muuta niihin verrattavissa olevaa palvelua. Jos esimerkiksi urakka- tai rakentamissopimuksessa on sovittu, että suunnittelu tilataan rakentamispalvelun suoritta-

valta yhtiöltä osana kyseistä sopimusta, myös suunnittelu kuuluu tiedonantovelvollisuuden piiriin. (5.)

Tavaran kauppa ja muut palvelut

Tiedonantovelvollisuus ei koske tavaran kauppaa, eikä rakennustoimialaan liittyviä muita palveluja kuin rakentamispalveluja. Tiedonantovelvollisuutta ei siten sovelleta esimerkiksi rakennusalan yrityksen ostaessa tavarantoimittajalta rakennusmateriaaleja tai alihankkijalta muita palveluja kuin rakentamispalveluja eli esimerkiksi työterveydenhuoltoon liittyviä palveluja. (5.)

Kiinteistöllä palvelevien laitteiden asentaminen, korjaaminen ja kunnossapitotyöt

Kiinteistöllä palvelevia koneita, laitteita ja kalusteita ei katsota osaksi kiinteistöä. Näin ollen tällaisten laitteiden asennustyön, korjaamisen ja huoltamisen katsota olevan arvonlisäverolaissa tarkoitettua rakentamispalvelua. Tällaisia töitä ovat esimerkiksi tuotantolaitosten prosessiin kuuluvien koneiden ja laitteiden huoltaminen. (5.)

Kiinteistönhoito ja niihin liittyvät huoltotyöt

Kiinteistönhoito ja siihen liittyvät huoltotyöt eivät ole rakentamispalvelua, eivätkä siten kuulu tiedonantovelvollisuuden piiriin. Kiinteistönhoitopalvelulla tarkoitetaan jatkuvaluonteista palvelua, johon kuuluvat muun muassa siivous, tilojen kunnossapito, lumenauraus, hiekoitus, lämmitysjärjestelmän, ilmanvaihdon ja ilmastoinnin hoito ja niihin liittyvät pienet korjaukset. (5.)

Työn tilaaminen oman organisaation eri yksiköstä tai konsernin sisällä

Urakkatietoja ei tarvitse toimittaa silloin, kun yhtiö tilaa työn oman organisaation eri yksiköltä. Tämä edellyttää, että yksiköt toimivat samalla y-tunnuksella. Esimerkiksi kunta ei ole tiedonantovelvollinen urakoista, jos työ tilataan oman kun-

nan samalla y-tunnuksella toimivalta liikelaitokselta tai tilapalvelulta. Silloin, kun työ tilataan erilliseltä yritykseltä, joka toimii eri y-tunnuksella kuin tilaaja, tiedot on toimitettava vaikka toimijat kuuluisivat samaan konserniin. Urakkatiedot on siis annettava, vaikka rakentamistyö tilataan samaan konserniin kuuluvalta yhtiöltä, jos sopimuksen arvo on yli 15 000 euroa. (5.)

Ilmoittamisen alaraja urakkatiedoissa

Lain mukaan Verohallinto voi päätöksellään rajoittaa tietojen antamista tilanteissa, joissa merkitys on verovalvonnallisesti vähäinen. Tietoja ei tarvitse antaa, jos sopimuksen vastikkeen arvo ilman arvonlisäveroa on enintään 15 000 euroa. Jos 15 000 euron raja-arvo ylittyy vasta työn aikana, tiedonantovelvollisuus alkaa siitä kuukaudesta, jolloin raja-arvon tiedetään ylittyvän. (5.)

3 SÄHKÖINEN KULUNVALVONTA

3.1 Kulkulupaluettelo

Heinäkuun 2014 alun jälkeen yhteisen rakennustyömaan päätoteuttajan on pidettävä luetteloa työmaalla työskentelevistä. Luetteloa on säilytettävä kuusi vuotta sen vuoden päättymisestä, jona työmaa valmistui. Luetteloa ei tarvitse pitää työmaalla, jossa rakennus tai sen osa tulee rakennuttajan olevan yksityishenkilön omaan käyttöön. Muissa kohteissa kulkulupaluettelon pitää olla työmaalla. Työturvallisuuslaki muuttuu 1.7.2014. Yhteisen rakennustyömaan päätoteuttajan luettelonpitovelvollisuus tulee voimaan silloin ja luettelosta on löydettävä seuraavat asiat: (6.)

- rakennustyömaan nimi
- pääurakoitsijan nimi ja valvoja/vastaava mestari
- rakennuttajan nimi
- henkilön etu- ja sukunimi, syntymäaika ja veronumero
- työmaalla työskentelyn alkamis- ja päättymispäivämäärä
- työntekijän työnantajan nimi ja Y-tunnus tai sitä vastaava ulkomainen tunniste
- lähetetyistä työntekijöistä annetun lain (1146/1999) 4 a §:ssa tarkoitetun edustajan nimi ja yhteystiedot Suomessa. (6;7.)

Luettelon pitämistä valvovat aluehallintoviraston työsuojeluvastuualueen tarkastajat. Luettelossa on oltava merkittynä kaikki ne henkilöt, jotka tarkastushetkellä ovat työmaalla. Aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueiden yhteistyöryhmässä on laadittu muistio, jossa käsitellään mm. sitä keitä työmaalla pidettävään luetteloon on merkittävä. (6.)

3.2 Veronumero ja veronumerorekisteri

Verotoimistolta saatava veronumero on pakollinen kaikilla rakennustyömailla työskentelevillä henkilöillä. Jokaisella rakennustyömaalla työskentelevällä on oltava näkyvissä kuvallinen henkilötunniste, jossa on julkiseen veronumerorekisteriin merkitty veronumero. (8.)

Suomalaiset rakennusalan työntekijät saavat veronumeron verokortin yhteydessä. Veronumero on saatavissa myös ennakkoverolipulla. Jos veronumeroa ei ole tai se on kadonnut, sen saa miltä tahansa verotoimistolta. Ulkomaalaiset rakennusalan työntekijät hakevat henkilötunnuksen ja veronumeron verotoimistolta. Jos työntekijä on EU-jäsenvaltion kansalainen tai ETA-maan kansalainen, on työntekijällä esittää (8.)

- Schengen alueen virallinen henkilötodistus, jonka kuvasta henkilö tunnistettavissa tai voimassa oleva passi
- poliisin antama todistus oleskeluoikeuden rekisteröinnistä, jos työntekijän maahantulosta on kulunut jo kolme kuukautta
- työsopimus tai kirjallinen selvitys Suomessa tehtävän työn keskeisistä ehdoista.

Jos ulkomaalainentyöntekijä ei ole EU-jäsenvaltion kansalainen tai ETA-maan kansalainen, on hänellä oltava

- voimassa oleva passi, jonka kuvasta henkilö on tunnistettavissa.
- voimassa oleva oleskelulupa.
- työsopimus tai kirjallinen selvitys Suomessa tehtävän työn keskeisistä ehdoista.

Muun kuin EU-jäsenvaltion tai ETA-maan työntekijällä on oikeus työskennellä Suomessa rakennustyömaalla ilman oleskelulupaa siinä tapauksessa, että hän tulee suorittamaan Suomeen toisessa Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen yrityksen vakituisena työntekijänä tilapäistä alihankintatyötä. Hänellä täytyy olla mainitussa valtiossa oleskeluun ja työntekoon oikeuttavat luvat, joiden on oltava voimassa työn päätyttyä Suomessa. Työskentely voi kestää korkeintaan kolme kuukautta puolen vuoden aikana. (8.)

3.3 Kulunvalvonta käytännössä

Kulunvalvonta on pakollinen kaikilla rakennustyömailla (katso luku 2.1). Kulunvalvonnan laiminlyönnistä voi seurata pääurakoitsijalle sanktio, joka voi olla jopa 10 000€ kuukautta kohti (9)

Heinäkuun 2014 alusta lähtien pääurakoitsijan on täytynyt käyttää sähköistä kulunvalvontaa työmaalla. Rakennusliike Nivat&Forssilla sähköinen kulunvalvonta on toteutettu Jydacomin kulunvalvontapäätteellä, Valtti-korteilla ja avaimenperätunnisteilla. Sähköisen kulunvalvonnan käyttöohjeet:

1. Työnantaja huolehtii, että työntekijät on merkitty julkiseen veronumerorekisteriin ja heillä on kuvallinen henkilötunniste, johon on merkitty veronumero.
2. Asennetaan työmaalle työmaapäätte ja toimiva internet-yhteys. Työmaapäätte asennetaan selkeälle paikalle lähelle työmaanparkkipaikkoja, esimerkiksi työmaamestarin kopin viereen.
3. Työmaalla työskenteleville annetaan Valtti-kortit tai avaimenperätunnisteteet. Avaimenperätunnisteseeseen joudutaan kirjaamaan työntekijän tiedot (nimi, veronumero, syntymäaika ja yrityksen Y-tunnus).
4. Ohjeistetaan työntekijää, miten kulunvalvontapäätte toimii.
5. Työntekijöistä pidetään ajan tasalla olevaa luetteloa.
6. Kootaan kaikista työmaalla työskennelleistä työntekijöistä tiedot ja lähetetään ne Verohallintoon sen määrittelemässä ajassa. (10.)

Pääurakoitsija

Pääurakoitsija joutuu tekemään avaimenperätunnisteteet myös aliurakoitsijoille ja vuokratyöntekijöille, jos heillä ei ole Valtti-korttia. Kun aliurakoitsijat ja vuokratyöntekijät ovat tehneet oman osansa urakasta, pyydetään avaimenperätunnisteteet takaisin, jotta ne voidaan antaa muille mahdollisille työntekijöille toisella työmaalla. Muita hoidettavia asioita on esitetty taulukossa 1.

TAULUKKO 1. Pääurakoitsijan hoidettavat asiat (4, s. 5)

Varmistettava asia	Hoidettu
Veronumerot rakennusalan veronumerorekisteriin	x
Kuvalliset veronumerolla varustetut henkilökortit	x
Työnantaja- työntekijätietojen ilmoittaminen päätoteuttajalle	x
Työmaakohtainen urakkaraportointi	x
Työmaakohtainen henkilöraportointi	x
Työmaan henkilölista	x
Veronumero.fi-palvelut velvoitteiden hoitamiseen	
Kuvalliset Valtti-henkilökortit	x
Työnantaja- ja työntekijätiedot ilmoita-palveluun	x
Työmaan perustaminen Työmaarekisteriin	x
Omien urakoitsijoiden ohjaaminen Ilmoita-palveluun	x
Työmaa-avaimen jakaminen toimittajaketjulle	x
Urakkaraportointi Työmaarekisteristä	x
Henkilöraportointi Työmaarekisteristä	x
Työmaan henkilölista Vahti-palveluun	x

Aliurakoitsija

Taulukossa 2 käy ilmi aliurakoitsijan hoidettavat asiat, joihin lukeutuu työntekijätietojen toimitus päätoteuttajalle ennen töiden aloittamista. Päätoteuttaja kirjaa työntekijöiden tiedot luetteloon työmaalla työskentelevistä henkilöistä ja tarkastaa veronumeron oikeellisuuden. Aliurakoitsija ottaa selvää pääurakoitsijalta, minkälainen työmaapäätte heillä on käytössä. Aliurakoitsijan pitää ostaa työntekijöilleen Valtti-kortit, jos Valtti-kortteja ei ole vielä saatu työntekijöille. Ohjeistetaan työntekijöitä menemään ensimmäisenä työmaamestarin kopille heidän saapuessaan työmaalle. Työmaamestari tekee aliurakoitsijoille avaimenperätunnisteet, jotka ovat käytössä vain sillä työmaalla. Aliurakoitsijan tulee toimittaa päätoteuttajalle kuukausittain ennalta sovitussa määräajassa Verohallinnon edellyttämät tiedot.

TAULUKKO 2. Aliurakoitsijan hoidettavat asiat (4, s. 3)

Lain velvoitteet	Hoidettu
Veronumerot rakennusalan veronumerorekisteriin	x
Kuvalliset veronumerolla varustetut henkilökortit	x
Työnantaja- ja työntekijätietojen ilmoittaminen päätoteuttajalle	x
Veronumero.fi-palvelut velvoitteiden hoitaminen	
Kuvalliset Valtti-henkilökortit	x
Työnantaja- ja työntekijätiedot Ilmoita-palveluun	x
Rekisteröidy työmaalle Työmaa-avaimella Ilmoita-palvelusta	x

Tilaaaja

Urakoitsijailmoituksen tekeminen on tähän asti perustunut vapaaehtoisuuteen ja tilaajia ja urakoitsijoita edustavien järjestöjen väliseen sopimukseen. Sopimuksen allekirjoittajat suosittelevat, että kaikki rakennusalan urakkasopimuksessa tilaajina toimivat ilmoittavat verohallinnolle tiedot solmimistaan urakkasopimuksista. Ilmoitukset lähetetään neljännesvuosittain kaikista samalta urakoitsijalta tilatuista töistä, joiden yhteismäärä on vähintään 5000€/neljännesvuosi. Taulukosta 3 käy ilmi, mitä tilaajan tulee ilmoittaa Verohallinnolle. (4, s. 4)

TAULUKKO 3. Tilaajan hoidettavat asiat (4, s. 4)

Lain velvoitteet	Hoidettu
Urakoitsijan nimi, y-tunnus ja osoite	x
Vastuuhenkilön nimi (ulkomaisista yrityksistä myös edustaja suomessa)	x
työmaan nimi	x
Urakointilaji	x
Urakkahinta (kokonaislaskutus tai sovittu urakkasumma)	x
Urakan aloittamispäivä ja arvioitu valmistumisajankohta	x

3.4 Kulunvalvonnan vaatima työaika ja kustannukset

Pysyviä kustannuksia urakkasummien ilmoittamismenettelyssä Rakennusteollisuus RT ry. on arvioinut yrityksille olevan noin 18 miljoonaa euroa vuodessa. Suurin kertakustannus on ohjelmistojen muutostyöt, joiden kertakustannukseksi Rakennusteollisuus RT ry. on arvioinut 10 miljoonaa euroa.

Pysyviä kustannuksia Rakennusteollisuus RT ry. on arvioinut työntekijätietojen ilmoittamisesta yrityksille syntyvän noin 30 miljoonaa euroa vuodessa. Työntekijätietojen ilmoittamisen kertakustannusten määräksi Rakennusteollisuus RT ry. on arvioinut n. 35 miljoonaa euroa. (1, s. 16.)

Yritykselle aiheutuvia kustannuksia seurattiin Rakennusliike Nivat&Forssin kanssa, mistä saatiin selville erilaiset kertakustannukset, kuukausi- ja vuosimaksut. Alla olevasta taulukosta käy ilmi, että vuosikustannukset ovat n. 41 000€. Heinäkuun 2014 alusta vuoden loppuun käytettiin suoritemääräkerrointa 1, mutta tammikuusta lähtien kerroin on 0,4. Työmäärän ollessa suurempi työntekijät oppivat työtavan ja turhat liikkeet jäävät pois, jolloin suoritemääräkerroin laskee työmenekkiä yhtä yksikköä kohden, kuten tässä tapauksessa. (Taulukko 4)

TAULUKKO 4. Yritykselle aiheutuvat kulunvalvonnan kustannukset ensimmäisenä vuotena

Kertakustannukset	€/vuosi
Ohjelmat EVRY Jydacomilta	2075,00
Työaikapäätteet	1200,00
avaimenperätunnisteet	310,00
Käyttöönottokoulutus no. 1 sis. matka- ja majoituskulut	1232,45
Kulunseurannan perustaminen	200,00
Valttikortit 30kpl, 40€/kpl	960,00
Koulutuksiin osallistuminen ennen lain voimaantuloa	2500,00
Käyttöönottokoulutus nro. 2	1188,40
Yhteensä	9656,85
Kuukausimaksut	€/kk
JD-sopimusrekisteri	104,17
JD- työntekijärekisteri	104,17
JD-kulunseuranta	180,00
JD-tuotannonhallinnan ylläpito	50,00
TeliaSonera, tiedonsiirtopalvelut, 2kpl, 7,98€/kpl	15,96
Yhteensä	454,30€/kk → 5 451,6€/vuosi
Työmenekki	€/vuosi
Toimistolla	2h/päivä → 364h/ensimmäinen vuosi → 17 199€
Työmaalla	1h/päivä → 182h/ensimmäinen vuosi → 8599,5€
Yhteensä	<u>40 906,95€/ensimmäinen vuosi</u>

Taulukossa 5 on kuvailtu, paljonko yritykselle tulee kustannuksia sen jälkeen, kun suoritämääräkerroin on koko vuoden aikana 0,4. Tässä taulukossa ei ole otettu huomioon tulevia lisäkoulutuksia sähköisestä kulunvalvonnasta.

TAULUKKO 5. Yritykselle aiheutuvat kulunvalvonnan kustannukset alku vaikeuksien jälkeen

Työmenekki	€/vuosi
Toimistolla	0.8h/päivä → 208h/vuosi → 9 828€
Työmaalla	0.4h/päivä → 104h/vuosi → 4 914€
Yhteensä	<u>14 742€</u>
Kuukausimaksut	€/kk
JD-Sopimusrekisteri	104,17
JD-Työntekijärekisteri	104,17
JD-Kulunseuranta	180,00
JD-Tuotannonhallinnan ylläpito	50,00
TeliaSonera, tiedonsiirtopalvelut, 2kpl, 7,98€/kpl	15,96
Yhteensä	454,30€/kk
Yhteensä	20 193,6€/vuosi

Rakennusliike Nivat&Forssilla on keskimäärin viisi työmaata vuodessa, jolloin yhdelle työmaalle tulee kustannukseksi 8 181,39€ ensimmäisen vuoden aikana. Ensimmäiset kuukaudet ovat työmenekiltään suurempia, koska avaimenperätunnisteiden tekeminen vie aikaa aina siihen asti, kunnes Valtti-kortit ovat saapuneet työntekijöille. Tämän jälkeen työntekijöiden tietoja ei tarvitse erikseen kirjata työmaan tietokoneelle ja työmenekki vähenee.

Seuraavina vuosina yhtä työmaata kohti laskettava urakka hinta laskee 4 038,72€:oon työmaata kohti. Tämä hinta voidaan laskea urakkaan, kun valtti-kortit on ostettu omille työntekijöille, eikä kertakustannuksia koidu yritykselle ja järjestelmä on kaikille tuttu.

Kuvassa 4 esitetty Jydacomin kulunvalvontapääte on käytössä Rakennusliike Nivat&Fossilla. Pääte kirjaa työntekijän tiedot ja paikallaolon sekä työmaan tietokoneelle että toimistolle. Jydacomin kulunvalvontapäätteellä pystyy leimaamaan niin Valtti-kortilla kuin avaimenperätunnisteella. Pääte kestää eri sääolosuhteet, myös talven pakkaset ja syksyn vesisateet.

KUVA 4. Jydacomin sähköinen kulunvalvontapääte. (11)

3.5 Sähköisen kulunvalvonnan edut

Ennen sähköistä kulunvalvontaa kaikki työntekijät ja heidän tekemät työtunnit kirjattiin ylös tietokoneelle, mutta nykyään sähköinen kulunvalvontajärjestelmä tekee sen automaattisesti, jolloin työmaamestarin ja toimistotyöntekijöiden työtunnit vähenevät. Kun sähköinen kulunvalvontajärjestelmä otetaan käyttöön, yritys joutuu ostamaan valtti-kortteja ja avaimenperätunnistimia. Valtti-korttien tilauksessa kestää jonkun aikaa niin yritys joutuu aluksi käyttämään avaimenperätunnistimia. Järjestelmän käyttöön otto vaatii paljon töitä, kun työntekijöiden tiedot kirjataan avaimenperätunnisteisiin. Kun työntekijöillä on Valtti-kortit, mestarin työmäärä vähenee huomattavasti.

Manuaalisessa kulunvalvonnassa inhimilliset virheet ovat todennäköisempiä, esimerkiksi jonkun työntekijän työtunnit jäävät kirjaamatta tai tapaturman sattuessa mestarilla ei ole tietoa työntekijän olosta työmaalla. Jos tapaturman sattuessa on kyse aliurakoitsijasta, mestarilla ei välttämättä ole tietoja työntekijästä, mikä hankaloittaa tilannetta.

Sähköisellä kulunvalvonnalla verottajan työ helpottuu ja harmaata taloutta saadaan paremmin kitkettyä. Tähän päivään mennessä verottajalle on tullut 20 000 epämääräistä selvitystä työntekijäntiedoista (8), mikä on vielä ymmärrettävää, koska järjestelmä on suhteellisen uusi. Sanktioita ei yrityksille anneta vielä, koska harjoittelu-aikaa on joulukuun loppuun, mutta rakennusliitto on hakenut harjoitteluajalle pidennystä.

Sähköinen kulunvalvonta helpottaa rakennusliiton ja työsuojelupiirin tarkastustoimintaa, kun tiedot ovat selvästi järjestyksessä ja inhimillisten virheiden todennäköisyys pienenee. Työaikojen selvitystilanteissa on helppo tarkistaa työntekijöiden leimaukset koneelta, jolloin vältetään väittelyt työntekijän työtunneista.

4 POHDINTA

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, paljonko kustannuksia sähköinen kulunvalvonta aiheuttaa rakennusliikkeelle. Toisena tavoitteena oli antaa ohjeita sähköisen kulunvalvonnan käytöstä ja vertailla sitä vanhaan manuaaliseen kulunvalvontajärjestelmään.

Laskelmassa saatiin selville, että sähköisen kulunvalvonnan käyttöönotossa ja työntekijätietojen kirjaamisesta aiheutuu yritykselle noin 40 000€:n kulut ensimmäisen vuoden aikana, mutta kun tiedot on kirjattu järjestelmään, työmäärä työmaalla ja rakennusliikkeen toimistolla vähenevät noin 20 000€ vuodessa. Lisäksi sähköinen kulunvalvontajärjestelmä on paljon käytännöllisempi manuaaliseen kulunvalvontaan verrattuna.

Opinnäytetyö antoi vinkkejä rakennusliikkeelle urakoiden laskemisesta, ja siitä paljonko urakkahintaan joudutaan laskemaan lisähintaa sähköisen kulunvalvonnan takia. Lisäksi opinnäytetyö selvensi, ketkä ovat velvollisia kirjaamaan itsensä työmaalle.

LÄHTEET

1. Talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjuminen rakennus- sekä majoitus- ja ravitsemisalalla. 2011. Työ- ja elinkeinoministeriö. Saatavissa: https://www.tem.fi/files/29563/TEM_17_2011_netti.pdf. Hakupäivä 9.10.2014.
2. Valtti-kortti 2014. Ramirent. Saatavissa: <http://www.ramismart.fi/portal/fi/lasnaolovalvonta/valtti-kortti/> Hakupäivä: 17.11.2014.
3. ATS1473 2010. A United technologies company. Saatavissa: http://www.utcssecurityproductspages.eu/FI/products_single.php?product=ATS1473 Haettu 17.11.2014.
4. Opas rakentamisen tiedonantovelvollisuudesta 2014. Suomen Tilaajavastuu. Saatavissa: <https://www.veronumero.fi/wp-content/uploads/2014/05/Ilmoitusvelvollisuus2.pdf> Viitattu 17.11.2014.
5. Tervetuloa Veronumerorekisteri-palveluun 2012. Verohallinto. Saatavissa: <http://portal.vero.fi/public/default.aspx?culture=fi-FI&contentlan=1&nodeid=9318> Haettu 9.10.2014.
6. Kulunseuranta 2014. Rakennusteollisuus. Saatavissa: <https://www.rakennusteollisuus.fi/Tietoa-alasta/Harmaan-talouden-torjunta/Kulunseuranta/> Viitattu 9.10.2014.
7. Ossi Kähönen & Ville Wartiovaara 2012. Rakenna ja remontoi reilusti! Saatavissa: http://rakennusliitto.fi/pr/files/2013/02/Rakenna_ja_Remontoj_Reilusti.pdf. Haettu 17.11.2014
8. Veronumero 2012. Verohallinto. Saatavissa: <http://www.vero.fi/veronumero> Viitattu 14.10.2014.

9. Kortelainen, Mikko 2014: Verottajan haavissa jo yli 20 000 epäselvää rakennusalan ilmoitusta. Rakennuslehti.
<http://www.rakennuslehti.fi/2014/10/verottajan-haavissa-jo-yli-20-000-epaselvaa-rakennusalan-ilmoitusta/> Haettu 13.11.2014.
10. Rakentamiseen liittyvä tiedonantovelvollisuus 2013. Verohallinto. Saatavissa: [http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Rakentamiseen_liittyva_tiedonantovelvoll\(27845\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Rakentamiseen_liittyva_tiedonantovelvoll(27845)) Haettu 23.10.2014.
11. Inoptics 2012. Suomen tilaajavastuu Oy. Saatavissa: <https://partnerit.veronumero.fi/partnerit/inoptics/> Viitattu 12.11.2014.

Liite 1 Verohallinnon päätös rakentamiseen liittyvästä tiedonantovelvollisuudesta

3.33 VEROHALLINNON PÄÄTÖS RAKENTAMISEEN LIITTYVÄSTÄ TIEDONANTOVELVOLLISUUDESTA 131/2014

Annettu Helsingissä 14 päivänä helmikuuta 2014

Verohallinto on verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 15 b §:n 5 momentin, 15 c §:n 2 momentin ja 15 d §:n 4 momentin, sellaisina kuin ne ovat laissa 363/2013, nojalla päättänyt:

1 § Työmaan päätoteuttajan velvollisuus antaa työntekijöitä koskevat tiedot

Yhteisen rakennustyömaan pääurakoitsijan, muun päätoteuttajan tai jos päätoteuttajaa ei ole, rakennuttajan, on toimitettava Verohallinnolle tiedot rakennustyömaalla työskentelevistä työntekijöistä ja itsenäisistä työnsuorittajista samoin kuin työnantajista ja vuokratyönteettäjistä, jos rakennushankkeen työmaakohtainen yhteenlaskettu kokonaisarvo ilman arvonlisäveroa ylittää 15 000 euroa. Tiedot on annettava kuukausittain viimeistään kohdekuukautta toiseksi seuraavan kuukauden viidentenä päivänä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun tiedonantovelvollisen on ilmoitettava:

- 1) tiedonantovelvollista koskevat yksilöintitiedot sekä yhteyshenkilö yhteystietoineen;
- 2) työmaan sijainti;
- 3) työntekijää koskevat yksilöintitiedot, työntekijän työmaalla työskentelyn alkupäivämäärä ja arvioitu loppupäivämäärä;
- 4) ulkomaisen työntekijän vakuuttamista koskevat tiedot;
- 5) tieto, onko työntekijä työsuhteinen, vuokratyöntekijä, ammatinharjoittaja, harjoittelija vai talkootyöntekijä;
- 6) työnantajan koskevat yksilöintitiedot sekä työnantajan edustaja tai yhteyshenkilö yhteystietoineen;
- 7) vuokratyönteettäjää koskevat yksilöintitiedot.

2 § Rakentamispalvelun tilaajan velvollisuus antaa urakkaa koskevat tiedot

Rakentamispalvelun tilaajan on annettava Verohallinnolle tiedot niistä yrityksistä, jotka suorittavat tilaajalle arvonlisäverolaissa tarkoitettua rakentamispalvelua taikka rakennustelineiden pystytys- tai purkutyötä tai jotka vuokraavat tilaajalle työvoimaa edellä mainittuihin tarkoituksiin, jos sopimuksen yhteenlaskettu kokonaisarvo ilman arvonlisäveroa ylittää 15 000 euroa. Tiedot on annettava työmaakohtaisesti kuukausittain viimeistään kohdekuukautta toiseksi seuraavan kuukauden viidentenä päivänä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun tiedonantovelvollisen on ilmoitettava:

- 1) tiedonantovelvollista koskevat yksilöintitiedot sekä yhteyshenkilö yhteystietoineen;
- 2) työmaan sijainti;
- 3) urakoitsijaa koskevat yksilöintitiedot sekä urakoitsijan yhteyshenkilö yhteystietoineen;
- 4) urakan laskutettu määrä tai maksettu määrä ilmoitusjakson aikana;
- 5) sopimuksen mukainen urakkasumma;
- 6) tieto, sovelletaanko urakkaan arvonlisäverolain (1501/1993) 8 c §:ssä tai 9 §:n 1 momentissa tarkoitettua käännettyä verovelvollisuutta;
- 7) tieto, onko kyseessä urakointi, työvoiman vuokraus vai jatkuvaluontoinen kunnossapitotyö;
- 8) sopimuksen mukainen urakan alku- ja loppupäivämäärä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna sopimuksena pidetään kutakin erillistä rakentamispalvelua koskevaa tilausta, josta suoritettava vastike määräytyy erikseen. Jos tilaajalle tehty työ tai aikaansaatu tulos kuitenkin perustuu useisiin peräkkäisiin, keskeytymättömiin tai vain lyhyin keskeytyksin jatkuviin sopimuksiin, sitä pidetään raja-arvoa laskettaessa yhtenä sopimuksena.

3 § Rakennuttajana olevan luonnollisen henkilön tiedonantovelvollisuus

Rakennuttajana olevan luonnollisen henkilön, jonka lukuun rakennusta tai sen osaa rakennetaan tai korjataan, taikka maapohjaan kohdistuvaa työtä suoritetaan, on edellä 1 ja 2 §:ssä säädetyn tiedonantovelvollisuuden sijasta annettava Verohallinnolle tiedot rakentamistyön suorittaneista työntekijöistä ja yrityksistä sekä näille maksetuista palkoista ja muista vastikkeista. Tiedot on annettava ennen rakennuksen käyttöönottoa edeltävää loppukatselmusta. Tiedonantovelvollisuutta ei ole, jos rakentamista varten ei maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaan ole haettava rakennuslupaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun tiedonantovelvollisen on ilmoitettava:

- 1) tiedonantovelvollista koskevat yksilöintitiedot;
- 2) tieto, onko rakennuskohte kiinteistö vai osakehuoneisto;
- 3) kiinteistön kiinteistötunnus tai asunto- ja kiinteistöosakeyhtiön Y-tunnus;
- 4) rakennuskohteen asunto-osakeyhtiön tai kiinteistön nimi ja osoite;
- 5) tieto, onko kyseessä uudisrakentaminen vai korjausrakentaminen;
- 6) rakentamistyön suorittaneita työntekijöitä ja yrityksiä koskevat yksilöintitiedot;
- 7) tieto maksetuista suorituksista;
- 8) työskentelyn alku- ja loppupäivämäärä;
- 9) tieto, jos rakentamistyöstä ei ole maksettu palkkoja tai muita vastikkeita.

4 § Rakennusvalvontaviranomaisen tiedonantovelvollisuus

Jos edellä 3 §:ssä tarkoitettu rakennuttaja ei ole esittänyt loppukatselmuksen yhteydessä rakennusvalvontaviranomaiselle Verohallinnon antamaa todistusta tiedonantovelvollisuuden täyttämistä, on rakennusvalvontaviranomaisen ilmoitettava asiasta Verohallinnolle kuukausittain viimeistään loppukatselmusta toiseksi seuraavan kuukauden viidentenä päivänä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun tiedonantovelvollisen on ilmoitettava:

- 1) loppukatselmuksen suorittajaa koskevat yksilöintitiedot ja työnantajakunta;
- 2) tiedonantovelvollisuuden laiminlyönyttä luonnollista henkilöä koskevat yksilöintitiedot;
- 3) loppukatselmuksen päivämäärä;
- 4) rakennuskohteen kiinteistötunnus.

5 § Tiedonantotapa

Edellä 1 ja 2 §:ssä tarkoitettut tiedot voidaan antaa vain sähköisesti käyttäen Verohallinnon julkaisemia sähköisiä ilmoittamispalveluita.

Edellä 3 §:ssä tarkoitettut tiedot voidaan antaa sähköisesti käyttäen Verohallinnon julkaisemia sähköisiä ilmoittamispalveluita tai Verohallinnon lomakkeella.

Edellä 4 §:ssä tarkoitettut tiedot annetaan Verohallinnon kanssa erikseen sovittavalla tavalla.

6 § Voimaantulo

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2014.

Päätöstä sovelletaan ensimmäisen kerran heinäkuulta 2014 annettaviin tietoihin.

Helsingissä 14 päivänä helmikuuta 2014

Pääjohtaja *Pekka Ruuhonen*

Ylitarkastaja *Mia Keskinen*

LÄHTÖTIETOMUISTIO

Tekijä Juho-Heikki Iso-Oja _____

Tilaaaja Rakennusliike Nivat&Forss _____

Tilaaajan yhdyshenkilö ja yhteystiedot _____

Työn nimi Sähköinen kulunvalvonta rakennustyömaalle _____

Työn kuvaus _____

Työn tavoitteet _____

Tavoiteaikataulu _____

Päiväys ja allekirjoitukset _____
